VEDLEGG

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref	Vår ref	Dato
	26/4118-	5. oktober 2026

Representantforslag 306 S (2025-2026) om fleksibel skolestart

Jeg viser til brev fra Utdannings- og forskningskomiteen datert 31.08.2026 der det bes om min uttalelse til representantforslag 306 S (2025-2026) fra stortingsrepresentantene Simen Velle, Lill Harriet Sandaune, Line Marlene Haugen og Joakim Myklebost Tangen.

Til forslag 1 om adgangen til å fremskynde og utsette skolestarten med ett år
Jeg er opptatt av at alle barn skal ha en trygg og god skolestart. Barna som kommer til skolen for første gang, skal oppleve at overgangen fra barnehagen til skolen er forutsigbar, trygg og tilpasset deres behov. Skolen må følge med på elevenes utvikling og gi dem støtte tilpasset både alder og modenhets- og funksjonsnivå, slik at de kan lære, trives og utvikle seg.

Utgangspunktet i norsk skole er at barn starter på skolen det året de fyller seks år. Dette bidrar til fellesskap, forutsigbarhet og et likt tilbud til alle barn. Muligheten for utsatt eller tidlig skolestart er imidlertid et viktig supplement til hovedregelen. Kommunen skal la et barn begynne på skolen det året barnet fyller syv år, dersom foreldrene søker om det eller samtykker til det, og det etter en sakkyndig vurdering er tvil om at barnet er kommet langt nok i utviklingen sin til at det bør begynne på skolen det året barnet fyller seks år. Kommunen kan også la et barn begynne på skolen det året barnet fyller fem år, dersom foreldrene søker om det eller samtykker, og en sakkyndig vurdering viser at det er forsvarlig. Dette følger av opplæringsloven § 2-4.

Som representantene peker på, har ulike løsninger for fleksibel skolestart vært utredet og vurdert flere ganger de siste årene. Stoltenberg-utvalget vurderte fleksibel skolestart som et mulig tiltak i NOU 2019:3 *Nye sjanser – bedre læring.* Utvalget vurderte seks ulike modeller for fleksibel skolestart, men flertallet foreslo å opprettholde dagens ordning.

I Meld. St. 6 (2019-2020) *Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO* fra regjeringen Solberg var et av tiltakene å gi kommuner mulighet til å prøve ut modeller for fleksibel skolestart. Kunnskapsdepartementet ga i 2019 Utdanningsdirektoratet i oppdrag å invitere kommuner til å prøve ut ulike modeller for fleksibel skolestart. Det var liten interesse blant kommunene, og selv etter at søknadsfristen ble utvidet, var det kun Trondheim kommune og Kristiansand kommune som ønsket å prøve ut ulike modeller for fleksibel skolestart. De to kommunene valgte å gjennomføre utprøvingen innenfor regelverket og ikke som et forsøk med tidsavgrenset unntak fra loven, og de rapporterte derfor ikke til nasjonale utdanningsmyndigheter om resultatene.

I NOU 2024: 8 *Likestillingens neste steg* foreslo også mannsutvalget å gjøre muligheten til å starte på skolen et år tidligere eller senere mer tilgjengelig enn i dag. Utvalget mente at dette var en måte å tilpasse skolen til elevene på, og at tiltaket hadde potensial til å utjevne kjønnsforskjeller i skolen.

I arbeidet med ny opplæringslov ble det vurdert hvilke regler som bør gjelde for tidlig og utsatt skolestart. I høringen av ny lov foreslo departementet å følge opp forslaget fra opplæringslovutvalget om nye vilkår for utsatt og tidlig skolestart som erstatning for en sakkyndig vurdering. Et knapt flertall av høringsinstansene som uttalte seg om dette, mente at kravet om sakkyndig vurdering burde beholdes. Bekymringer som ble trukket fram var at det uten sakkyndig vurdering kan bli et for stort rom for skjønnsmessige vurderinger og uklart på hvilket grunnlag vurderingene skal tas. På bakgrunn av høringen foreslo departementet å videreføre kravet om sakkyndig vurdering for vedtak om tidlig og utsatt skolestart.

Et vedtak om utsatt eller tidlig skolestart får innvirkning på hele skoleløpet til barnet, og jeg mener det er viktig at slike saker blir godt utredet før det fattes vedtak. En sakkyndig vurdering gir ekstra trygghet for barnet og de foresatte, og reduserer risikoen for negative konsekvenser som det kan ha for et barn å måtte forlate barnehagegruppen tidligere enn de jevnaldrende barna, eller bli igjen i barnehagen når de andre begynner på skolen. Fagpersoner i PP-tjenesten med kunnskap om mulighetene skolen har for tilrettelegging og om prinsippet om tilpasset opplæring og inkludering, har særlig gode faglige forutsetninger for å vurdere om barnet er modent for å starte på skolen. Jeg tror foreldre setter pris på å få støtte i gode sakkyndige vurderinger når de vurderer noe så viktig for barna sine.

Forskning tyder også på at mange av de tidlige forskjellene kan jevnes ut gjennom gode utviklings- og læringsmiljøer og opplæring som er tilpasset deres alder, modenhets- og funksjonsnivå.

Jeg mener at opplæringen for de yngste elevene kan organiseres på en bedre måte, og mer slik seksårsreformen var ment å skulle være. Vi endrer derfor skolehverdagen for de yngste elevene for å skape en bedre start på skoleløpet for flere. Barna skal få leke, være fysisk aktive og få tett oppfølging i de grunnleggende ferdighetene lesing, skrivning og regning. En bedre overgang fra barnehage til skole er også en viktig målsetting for dette arbeidet.

Likevel mener jeg vi må anerkjenne at barn er forskjellige og har ulike behov – og kan ha ulikt utbytte av ulike tilbud. Noen barn vil ha godt utbytte av et ekstra år i barnehagen, og dette er det, og skal det være, fleksibilitet for i regelverket.

Retten til utsatt skolestart er ikke knyttet til diagnoser eller nærmere definerte utfordringer, men til en generell vurdering av om barnet er kommet langt nok i sin utvikling til at det bør begynne på skolen. Samtidig viser de skriftlige spørsmålene nr. 3872, 3877 og 3885 at det kan oppstå ulike forståelser og oppfatninger knyttet til blant annet effekten av å utsette skolestarten for enkelte elever.

Den tilgjengelige statistikken vi har (BASIL) tilsier at det gikk 331 seksåringer med utsatt skolestart i barnehage i 2025, det tilsvarende tallet i 2024 var 358. Jeg understreker at det også kan være barn med utsatt skolestart som ikke deltar i barnehage, og derfor ikke inngår i disse tallene, men omfanget er uansett lite. Per i dag har vi ikke nærmere informasjon om omfang av søknader om utsatt skolestart, antallet klager eller kommunenes praksis.

Jeg vil bemerke at å utvide adgangen til usatt skolestart, generelt eller for enkelte grupper av barn, reiser flere prinsipielle og praktiske problemstillinger. Dette må i så fall utredes nærmere, og jeg vil i første omgang hente inn mer kunnskap fra kommunene om ulike problemstillinger knyttet til fleksibel skolestart.

Til forslag 2 om adgangen til å hoppe over skoletrinn

En av mine viktigste prioritereringer er å utvikle en skole som vekker nysgjerrighet og lærelyst hos alle elever. Alle elever, også elever med stort læringspotensial, skal gis faglige utfordringer tilpasset deres forutsetninger og interesser, og gode muligheter til å mestre og utvikle seg. Skolen har et ansvar for å løfte hver enkelt elev og skal ha høye ambisjoner for at alle skal kunne oppfylle sitt potensial.

Utgangspunktet er at retten og plikten til opplæring varer til eleven har fullført det tiende skoleåret. Opplæringsloven åpner likevel for at kommunen kan frita en elev helt eller delvis fra opplæringsplikten dersom hensynet til eleven tilsier det, foreldrene samtykker og det foreligger en sakkyndig vurdering. Dette kan for eksempel være fritak fra ett eller flere skoleår, og elever kan slik hoppe over trinn og gjennomføre grunnskolen på kortere tid enn ti år.

Muligheten til å hoppe over et klassetrinn er nødvendig for noen elever med høyt læringspotensial. Jeg mener det er riktig at det skal være en viss terskel for å hoppe over klassetrinn. En sakkyndig vurdering kan bidra til å sikre at eleven har nødvendige forutsetninger og kunnskaps- og modenhetsnivå, og dermed redusere risikoen for negative konsekvenser for eleven som skal starte på et nytt klassetrinn med eldre elever.

Jeg vil også bemerke at skolene har plikt til å tilpasse opplæringen til alle elever, også de som trenger større utfordringer for å opprettholde motivasjon og lærelyst. Læreplanene gir skolene stor fleksibilitet til å tilpasse undervisningen slik de mener er best for sine elever, og

elever kan for eksempel jobbe med læremidler for høyere klassetrinn. Kommunen og fylkeskommunen kan også omdisponere inntil 25% av timene som er fastsatt i det enkelte faget, og elever som går på ungdomstrinnet, kan få mulighet til å ta fag fra videregående opplæring.

Med hilsen

Kari Nessa Nordtun

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådens signatur